

Spørgsmaalet om Kvinders Natarbejde, be- dømt af de arbejdende Kvinder selv.

I det Forslag til Revision af vor Fabriklov, som af Indenrigsministeren er forelagt Rigsdagen, er der som bekendt optaget en Bestemmelse om Forbud mod kvindelige Arbejders Beskæftigelse i Fabrikker i Tiden mellem Kl. 10 Aften og 5 Morgen.

Denne Forbudsbestemmelse, der er i Overensstemmelse med den i 1906 afsluttede og af Danmark tiltraadte internationale Overenskomst, vil kun berøre et forholdsvis ringe Antal Arbejdersker, idet det ved en af Arbejdsraadet foretagen Undersøgelse har vist sig, at kvindelige Fabrikarbejdere for Tiden beskæftiges om Natten i følgende Antal:

Tekstilindustrien	197	Arbejdersker
Bogtrykkerier	50	—
Glasværker	51	—
Papirfabrikker	16	—
<hr/>		
Ialt 314 Arbejdersker		

Med Rette bemærkes det i Anmærkningerne til Lovforslaget, at da det samlede Antal af kvindelige Industriarbejdere i Danmark er op imod 70,000, maa det erkendes, at Danmarks Tilslutning til det Forbud mod Kvinders Natarbejde, der allerede er gennemført i de fleste andre Kulturlande, ikke vil gribe stærkt ind i vor Industris Arbejdsforhold, og at det endnu er Tid at forebygge en fremtidig Udvikling af Natarbejdet i Industrien.

Spørgsmaalet om Kvinders Natarbejde, be- dømt af de arbejdende Kvinder selv.

I det Forslag til Revision af vor Fabriklov, som af Indenrigsministeren er forelagt Rigsdagen, er der som bekendt optaget en Bestemmelse om Forbud mod kvindelige Arbejders Beskæftigelse i Fabrikker i Tiden mellem Kl. 10 Aften og 5 Morgen.

Denne Forbudsbestemmelse, der er i Overensstemmelse med den i 1906 afsluttede og af Danmark tiltraadte internationale Overenskomst, vil kun berøre et forholdsvis ringe Antal Arbejdersker, idet det ved en af Arbejdsraadet foretagen Undersøgelse har vist sig, at kvindelige Fabrikarbejdere for Tiden beskæftiges om Natten i følgende Antal:

Tekstilindustrien	197	Arbejdersker
Bogtrykkerier	50	—
Glasværker	51	—
Papirfabrikker	16	—
<hr/>		
Ialt 314 Arbejdersker		

Med Rette bemærkes det i Anmærkningerne til Lovforslaget, at da det samlede Antal af kvindelige Industriarbejdere i Danmark er op imod 70,000, maa det erkendes, at Danmarks Tilslutning til det Forbud mod Kvinders Natarbejde, der allerede er gennemført i de fleste andre Kulturlande, ikke vil gribe stærkt ind i vor Industris Arbejdsforhold, og at det endnu er Tid at forebygge en fremtidig Udvikling af Natarbejdet i Industrien.

Ikke desto mindre har den foreslaaede Bestemmelse allerede mødt ikke ringe Modstand, — om end mest af principielle Grunde; og det kan allerede nu forudses, at den paagældende Paragraf i Lovforslaget vil blive en af dem, hvorom Striden vil koncentrere sig.

Det har under disse Omstændigheder sin Interesse at fremdrage Resultaterne af en Undersøgelse, der for nylig er blevet foretaget i Finland, angaaende Stemningen mod et lignende Forbud hos de Kvinder, der er beskæftigede om Natten i finske Fabrikker.

I 1909 fremsattes der for den finske Landdag et Lovforslag, der gik ud paa at forbyde Kvinders Syssel-sættelse ved industrielt Arbejde efter Kl. 9 Aften og før Kl. 6 Morgen, medmindre Arbejdet inddeles i 8 Timers Skifter, saaledes at Skifterne regelmæssig afløser hverandre og ombyttes hver Uge.

Da dette Forslag kom frem, udvirkede det finske Kvindeforbund »Unionen«, at der ved det offentlige Foranstaltning blev foretaget en omfattende Undersøgelse angaaende Omfanget af Kvinders Natarbejde i Finland og de nærmere Vilkaar for dette samt om de eventuelle Følger af et mere eller mindre vidtgaaende Forbud. Resultaterne af denne Undersøgelse er nu offentliggjorte som et Led af den officielle finske »Årbetsstatistik«^{*)}.

Denne Bog indeholder en Mængde interessante Enkeltheder, som vi imidlertid ikke kan komme ind paa her. Kun et enkelt Afsnit skal vi omtale, nemlig det om Arbejderskernes Stilling til et eventuelt Forbud.

Paa de Spørgeskemaer, der blev udfyldte af hver enkelt Natarbejderske, var optaget en Rubrik, der lød saaledes:

Ønsker De, at Natarbejde skal forbydes for Kvinder alene?

Eller at det forbydes samtidig for Mænd og Kvinder i de Industrier og under saadanne Vilkaar, der gør det muligt at gennemføre et saadant Forbud?

*) Undersökning rörande nattarbeterskorna i Finlands industrier. Af Tekla Hultin (Arbetsstatistik IX). Helsingfors 1910.

Disse Spørgsmaal rettede man til 2541 Natarbejdersker. Af disse nægtede kun 9 at besvare Spørgsmaalene, medens 146 erklærede, at de ikke var i Stand til at danne sig nogen begrundet Mening om Sagen (disse sidste var mest ganske unge Piger med ringe personlig Erfaring). Af de 2386 Natarbejdersker, som udtalte sig positivt om deres Ønske, krævede 474 ubetinget Forbud; 44 ønskede vel Forbud, men kun under Forudsætning af, at de fik Dagarbejde i Stedet; 363 ønskede Forbud under Forudsætning af, at dette ogsaa kom til at gælde de mandlige Arbejdere, medens de i modsat Fald ønskede Natarbejdet bibeholdt; 326 holdt paa Bibeholdelse af Natarbejdet, men ønskede 8 Timers Skift indført; endelig udtalte 1179 Arbejdersker sig direkte mod Forbud. Til Gunst for Forbud udtalte sig altsaa ubetinget 20 % af de adspurgte, betinget 17 %, ialt 37 %; mod Forbud udtalte sig ubetinget 49 %, betinget 14 %, ialt 63 %.

Denne Afstemning synes jo ved første Øjekast ikke at være i Favør af Forbudsbestemmelsen. Det lønner sig imidlertid at undersøge Tallene lidt nærmere. Hvis man grupperer de 2386 Arbejdersker, der udtalte sig om Sagen, efter deres Civilstand, faar man følgende Fordeling:

	Ugifte	Gifte	Enker og Fraskilte
Ubetinget for Forbud.....	347	81	46
For Forbud under Forudsætning af, at der kan faas Dagarbejde i Stedet...	37	4	3
For Forbud under Forudsætning af, at dette kommer til at gælde baade Mænd og Kvinder.....	274	52	37
Ubetinget mod Forbud.....	699	244	236
Mod Forbud under Forudsætning af, at der indføres 8 Timers Skift	246	37	43
Tilsammer ...	1603	418	365

Disse Tal er ganske oplysende. De viser, at Forslaget om Forbud mod Kvinders Natarbejde har fundet den forholdsvis største Tilslutning blandt de ugifte Ar-

bejdersker. Ubetinget eller betinget udtalte 41 $\frac{0}{10}$ af de ugifte sig for Forbud, men kun 33 $\frac{0}{10}$ af de gifte og 24 $\frac{0}{10}$ af Enker og Fraskilte. Forklaringen til denne Forskel ligger lige for, og Tallene peger direkte paa det vanskeligste Punkt i Sagen, dens økonomiske Side.

Det er forstaaeligt, at det fortrinsvis er de unge og ugifte, der kraftigst reagerer mod det naturstridende i at forvandle Natten til Arbejdsdag. De har som oftest kun sig selv at sørge for, og Muligheden af at miste den nuværende Beskæftigelse er derfor ikke i samme Grad skræmmende for dem som for de Arbejdersker, der har en Børneflokk at forsørge. De unge og ugifte er ogsaa mere letbevægelige end de ældre og de gifte. At de gifte Arbejdersker og endnu mere Enkerne og de Fraskilte har stillet sig langt mere reserverede overfor Spørgsmaalet om Forbud mod Natarbejde, betyder derfor ikke, at de i og for sig er tilfredse med dette, eller at de i mindre Grad end de ugifte erkender dets sundhedsfarlige Virkninger, men det illustrerer deres Frygt for gennem en Forbudsbestemmelse at blive lukket ude fra det Erhverv, hvori de nu en Gang har fundet Plads.

At Voteringen i det hele taget gennemgaaende er sket ud fra rent personlige Synspunkter — ud fra Synspunktet: hvad kan jeg vinde, og hvad kan jeg risikere at miste — er jo ganske forstaaeligt. Til en rigtig Vurdering af Afstemningens Resultat er det derfor ogsaa nødvendigt at kende den Motivering, der i mange Tilfælde er føjet til Svaret paa det stillede Spørgsmaal. Det er en Side af Undersøgelsen, som der naturligvis ikke kan gaas stærkt ind paa i et kortfattet Referat; den, der interesserer sig for Sagen, vil i den forannævnte Redegørelse finde en Række typiske Udtalelser, som i al Almindelighed gaar ud paa, at de paagældende kun ønsker Natarbejdet bibeholdt, fordi de foretrækker at have Beskæftigelse om Natten fremfor slet ikke at have Beskæftigelse. Afgående herfra er dog en Udtalelse fra 44 Arbejdersker ved et Spinderi. De arbejdede efter eget

Ønske udelukkende om Natten, og som Motiv anførte de, at det derved blev muligt for dem at faa Tid til at passe deres Børn og Hus og iøvrigt anvende Dagen efter Behag. De tjente ved 50 Timers Natarbejde pr. Uge lige saa meget (12—16 Mk. pr. Uge) som Dagarbejdere i 58 Timer. Det synes altsaa, som om disse 44 Arbejdere ligefrem foretrækker Natarbejde for Dagarbejde, men dette er som sagt en Undtagelse; det almindelige Ræsonnement er dette: »Nattarbetet är tungt, men ännu tyngre är arbetslöshet«.

Nu drejer det sig i Finland om over 3000 Natarbejdere, fordelt paa halvandet hundrede Arbejdssteder og i en Mængde forskellige Industrigræne. Det er rimeligt nok, at et Forbud her vilde komme til at ramme haardt. Men i Danmark er Sagen betydelig simplere. Tallet paa Natarbejdere er kun en Tiendedel saa stort, og de paagældende Kvinder er kun sysselsatte i nogle faa Industrier. Dertil kommer, at Lovforslaget ved en Overgangsbestemmelse udskyder Forbudets Ikrafttræden for de nu beskæftigede Natarbejdere i 2 Aar, hvorved der bydes dem en ikke ringe Chance for at faa Natarbejdet ombyttet med Dagarbejde.

A. J.
